

GAZZE ŞERİDİ'NDE İNSANİ DURUM YILLIK RAPORU

(DURUMLAR, İCRAATLAR, İHTİYAÇLAR)

Mayıs 2017 – Ramazan 1438 (Hicrî)

GAZZE İNSANİ DURUM RAPORU: DURUMLAR, İCRAATLAR,İHTİYAÇLAR

Birinci Rapor

Gazze Destek Derneği GDD

Telefon: 00902126217973

İnternet Adresi: www.gazzedestek.org

Elektronik Posta: info@gazzedestek.org

Facebook Sayfası: [www.facebook.com/gazzedestek /](https://www.facebook.com/gazzedestek/)

Adres: Akşemsettin Mah. Halıcılar Caddesi No. 92/9 Fatih - İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

İÇERİK	Sayfa Numarası
Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?	4
Önsöz	5
İnsani Kriz Özeti	6
İnsani Durum Sektör ve Alanları	7
Sosyal Sektör	8
Demografi	9
Eğitim	11
Sağlık	13
Aile	15
Fakirlik	17
Yerleşim	19
Kültürel ve Dini İşler	21
Ekonomik Sektör	22
İstihdam ve İşsizlik	24
Sınır Kapıları	26
Hizmet ve Emtia Ürünleri	28
Tarım	30
Teknoloji	31
Çevre Sektörü	32
Su	34
Enerji	35
Atıklar	36
Kaynakça	37

Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?

Kuruluş Ve Gelişim

2014 yılında Gazze Şeridi'ne gerçekleştirilen İsrail saldırılarının akabinde toplanan Uluslararası Gazze Destek Platformunun tavsiyelerine binaen, 2006 yılından bu yana ambargo altında yaşayan iki milyondan fazla Filistinlinin devam eden çilesinin bir neticesi olarak, özellikle Gazze Şeridi olmak üzere Filistin sorununun Türkiye halkı nezdinde büyük bir öneme sahip olması ve Türkiye toplumunun bu sıkıntıları hafifletmek için devamlı olarak gerçekleştirdiği insani girişimlere itibarla, Türkiye'de faaliyet gösteren birçok insani yardım uzmanı ve çalışanı, Gazze Şeridi'ndeki insani ihtiyaçların karşılanması ve gelişimin sağlanmasına etkin katılımında bulunacak, tüm çabaları destekleyip koordine edecek uzman ve güvenli bir el oluşturulması için İstanbul'da Gazze Destek Derneği'nin (GDD) kurulması çağrısında bulunmuşlardır.

Vizyonumuz

Gazze Şeridi'nde insan hayatının kalitesini arttırmak için çalışan öncü bir insani yardım derneği olmaktır.

Misyonumuz

Gazze Destek Derneği doğruluk ve şeffaflık standartları, insani yardım ilkeleri ve ilgili yerli ve uluslararası hukuk odaklı ortak ve koordineli insani girişim çalışmalarında bulunmak suretiyle, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının insani ihtiyaçlarının karşılanması ve gelişimine etkin bir şekilde katkı sağlamaya çalışan bir Türk derneğidir.

Değerler

- **Güçlendirme:** Bizler insanın gücünün özgüvenle kendi hayatını yönetebilecek seviyeye yükseltilmesi gerektiğine inanmaktayız
- **Adalet:** Bizler insani yardım noktasında kişilerin rengine, ırkına, inancına ve bağlılığına bakmaksızın adil standartların gözetilmesi gerektiğine inanmaktayız.
- **Katılım:** Kaynakların topluma daha etkili ulaştırılması için tüm taraflar arasında etkileşim ve koordinasyonunu destekleyen ortak çalışma yürütülmesi gerektiğine inanmaktayız.
- **Profesyonellik:** Hizmetlerimizin topluma daha fazla etkili olabilmesi için tüm çalışmalarımızın temel olarak profesyonellik ve yenilikçiliğe dayanması gerektiğine inanmaktayız.

Hedefler

- Gazze Şeridi'nde insani ihtiyaçların karşılanması ve gelişime etkin katılım sağlanması.
- Gazze Şeridi'nde insani girişim ve kalkınma çalışmalarında koordinasyon ve etkileşim sağlanması.
- Finansmanın etkisini arttıran katılımcı tavırla Gazze Şeridi'ndeki insani yardım faaliyetlerinin geliştirilmesi.

Çalışma Alanları

- **İnsani Gelişim:** Ekonomik gelişim, sosyal gelişim, sağlık, eğitim.
- **İnsani Yardımlar:** Dönemsel yardımlar, yeniden canlandırma, acil durum yardımları.
- **İnsani Sürdürülebilirlik:** Kurumsal performans kalitesi, koordinasyon ve etkileşim, doğruluk ve şeffaflık.

Önsöz

Filistin sorunu, başladığından beri insani durumun kötüleştiği çok zor dönemlere tanık oldu. Filistin Halkı, İngilizlerle başlayıp İsrail ile devam eden ve yaklaşık bir asırdır süren işgaller altında yaşamasından dolayı çok yoruldu. Bu iki işgal Filistin toplumunun genelinde pek çok krize yol açtı. Sınır kapılarının çoğunun kapatılması, bireylerin hareketlerinin ve ürün girişinin en alt düzeye kadar kısıtlanması gibi yaptırımlarla ve bölgenin 3 yıkıcı saldırıyla tahrip edilmesiyle 2006 yılından beri devam eden İsrail Kuşatması, Gazze' nin bir çok alanda gücünü tüketti. Filistinliler İsrail'in imha ettiği şeyin bir parçasını yeniden inşa ettikçe, başka bir saldırı geliyor ve daha çok binayı ve insanı yok ediyor. Bu zor durumda, Gazzenin bu trajik durumunu farklı sektör ve alanlarda bu kuşatmaya rağmen yapılan icraatlar düzeyinde anlatacak ve hayır kuruluşlarına ve Gazze' deki Filistinlilerin acılarını hafifletmek isteyen herkese müdahale edilmesi gereken alanları önerecek yol gösterici bir rapor hazırlanması gerekiyordu.

Bu raporu hazırlayan ekip, beş aylık bir süre boyunca büyük bir çaba gösterdi; bu raporda, aşağıdakilere dayanan kesin bir bilimsel metodoloji benimsendi:

- Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri için önerilen modelleri gözden geçirerek ve onları Gazze Şeridi koşullarına uyarlayarak, kategorilerin sınıflandırılmasına dayalı olmayan çalışma alanlarına odaklanarak insani durumun sektörleri ve alanlarının sınıflandırılmasının geliştirilmesi (gençler, kadınlar, engelli çocuklar ...) doğal olarak bu alanlara dahil edilmiştir.
- 2016 yılının sonuna kadar güvenilir ve resmi kaynakları olan gerçekleri ve rakamları bu raporda yorumlamadan ve her bir kurum için metodolojisine göre analizde bulunsun diye analiz yapmadan bahsetmekle yetinilmiştir.
- 2016 yılı boyunca Gazze Şeridi'ndeki sivil toplum örgütlerinin ve bazı yardım kuruluşlarının insani yardımlarını web sitelerinde veya günlük gazetelerde yayınlayarak toplama
- Uluslararası insani yasaları, küresel sürdürülebilir kalkınma hedeflerini, ulusal kalkınma planlarını ve uluslararası ve yabancı kurumlar için insani müdahale planlarını gözden geçirerek insani müdahaleye öncelik verilmesi.

Bu rapor sayesinde, bilgi yönetimi ve dökümantasyon çerçevesinde insani kurumların uzmanlığı üzerine inşa edilebilecek ve kademeli olarak geliştirilebilecek sağlam bir temel oluşturduk. Bu alandaki her uzmanın, insani yardım faaliyetinde birlikte hareket etme yolunda gerekli ve acil bir adım olan bu rehberin başında belirtilen e-posta yoluyla bu rapora değerli bir katkı yapmasını bekliyoruz.

Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının acılarını hafifleten ve insanların arazilerinde sürdürülebilir geçim kaynaklarını geliştirmeye katkıda bulunan insani müdahalelerin uygulanmasında, ilgili tüm tarafların kendi yetki alanlarında bu rapordan yararlanmalarını umuyoruz.

Gazze Şeridi'ndeki İnsani Krizin Özeti

Gazze Şeridi'nde 11 yıldır devam eden kara, hava ve deniz ablukası, nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yer olan (5.521 kişi / km²) ve nüfusun % 71'ini oluşturan mültecilerin 8 mülteci kampına dağılmış vaziyette bulunduğu 5 ana vilayette yaşayan 2 milyon Filistinliyi hedef alıyor. Arkasında 4333'den fazla şehit 19,168 yaralı ve toplam yerleşim birimlerinin % 77,36'sı anlamına gelen 292.502 hasar görmüş ev bırakan ve 3'ü yıkıcı olan çeşitli saldırılarla devam eden İsrail kuşatması, bu insani krizi daha da arttırıyor. Son saldırının ardından girişilen yeniden yapılandırma sürecindeki ilerleme seviyesi % 43'ü geçemedi. 2016 yılının sonuna kadar hâlâ 7333 yıkılmış ev ve 65000 yerinden çıkarılmış insan bulunmaktadır.

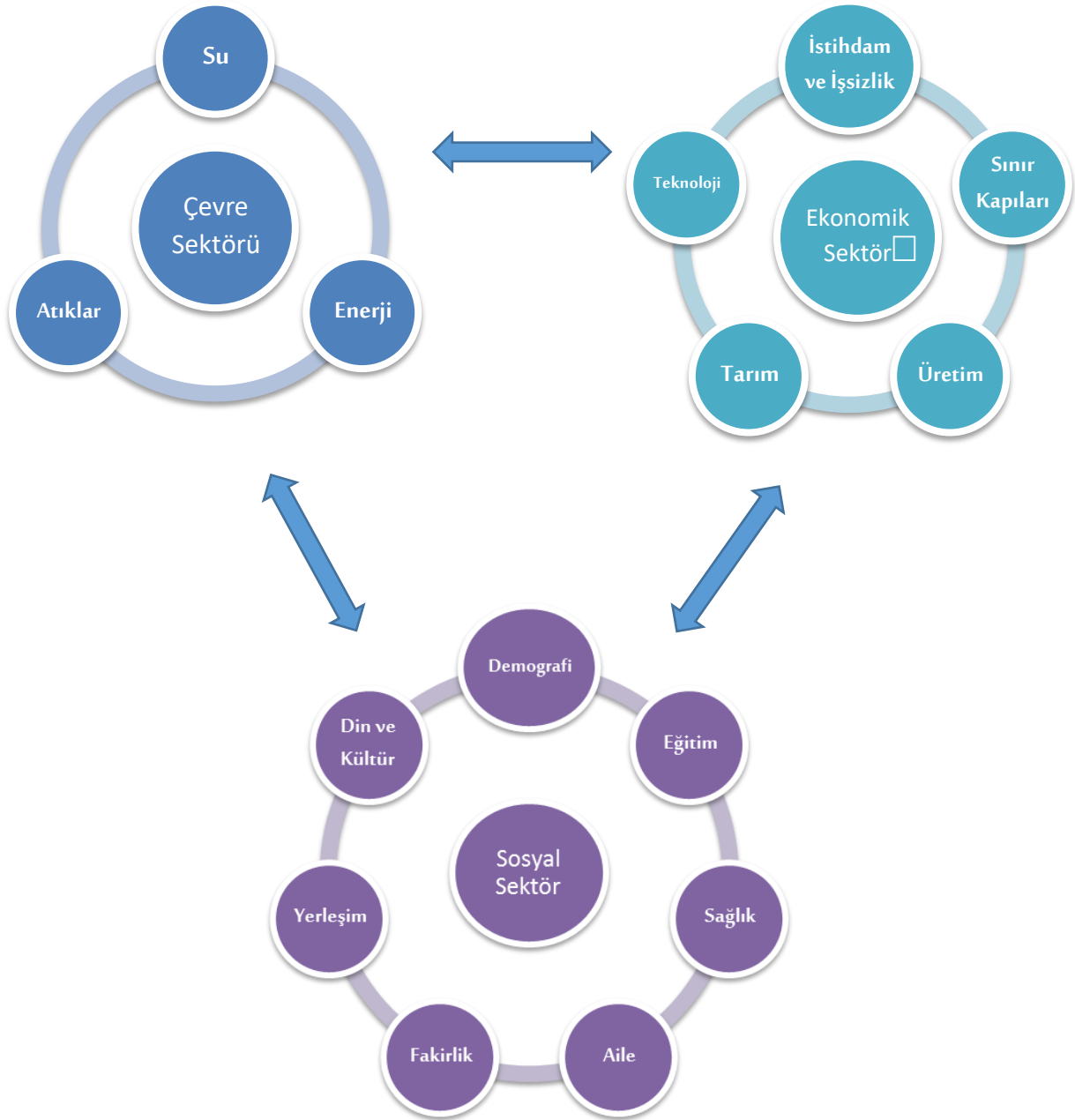
Bu insani bunalım, yaşamın her alanında şiddetli hasarlara neden oldu ve bazı alanlarda aşağıda belirtilen bazı trajedilerin gölgesinde kaldı:

- **Eğitim:** Günde iki veya üç periyot halinde çalışan 420 okul, sınıf başına ortalama öğrenci sayısı 38, 394.297 ihtiyaç sahibi öğrenci, okuma yazma bilmeme oranı % 2.8 ile Arap dünyasındaki en düşük seviyededir.
- **Sağlık:** Dışarıya sevk edilen hasta sayısı 23.972, bulunamayan ilaçlar % 35, tek kullanımlık tıbbi malzemeler % 45, bozuk cihazlar 300, Kanseri hastaları 12.600, Kronik hastalıklar 116.762, Bulaşıcı hastalıklar 40.529.
- **Aile:** 15223 yetim, 82.850 evlenememiş bekar, 48.362 engelli, 14.891 dul, geçen yıl 3.188 boşanma.
- **Yoksulluk:** yoksulluk sınırının altında yaşayanlar: %65 (1.309.808 kişi), Aşırı yoksulluk: %30 (604.527 kişi), ailelerin uluslararası yardımlara bağımlılığı % 80, Aşırı gıda güvencesizliği: % 72, Kişi başına tüketim gelirlere kıyasla % 137'dir.
- **Konut:** 7333 birim tamamen tahrip edilmiş ve 73.000 birim kısmen tahrip edilmiş vaziyette, 65.000 kişi hâlâ yerinden edilmiş vaziyette, 5.370 yoksul ve yaşama elverişli olmayan konut bu kışta 3 çocuğun ölmesine neden olmuştur
- **Kültür ve Din:** Yerle bir edilmiş 41 cami, onarıma ihtiyacı olan 60 cami ve 25 yeni camiye ihtiyaç duyulmaktadır
- **İstihdam:** İşsizlik: % 41.7, Gençler arasında işsizlik: % 66.8 Gazze hükümeti memurları maaşlarının % 45'ini alabiliyor.
- **Geçişler:** Hava ve deniz ambargoları, tamamen kapalı 3 sınır kapısı, temel ihtiyaçlar için kısmen açık olan 3 geçiş.
- **Üretim:** Abluka'dan bu yana GSYH da % 50 oranında bir kayıp, ihracatın ithalata oranı: % 0.62, rasyon ürünleri açığı % 42.84' tür
- **Tarım:** Bitkisel tarım açığı: % 27, Hayvan ve balık açığı: % 54, İzin verilen avlanma mesafesi: 3-6 mil.
- **Su:** % 95 su kirliliği, akifer su açığı 150 milyon küp.
- **Enerji:** Elektrik kesintileri: günde 12-22 saat, 270 mw güç açıklığı, 2010 yılından bu yana mum kullanımı ve güvensiz aydınlatma araçları nedeniyle 23 çocuk dahil 29 ölüm yaşandı.
- **Çevresel Atıklar:** Atık suyun % 50'si arıtılamamaktadır ve 110 milyon litre atık su her gün denize pompalanmaktadır.

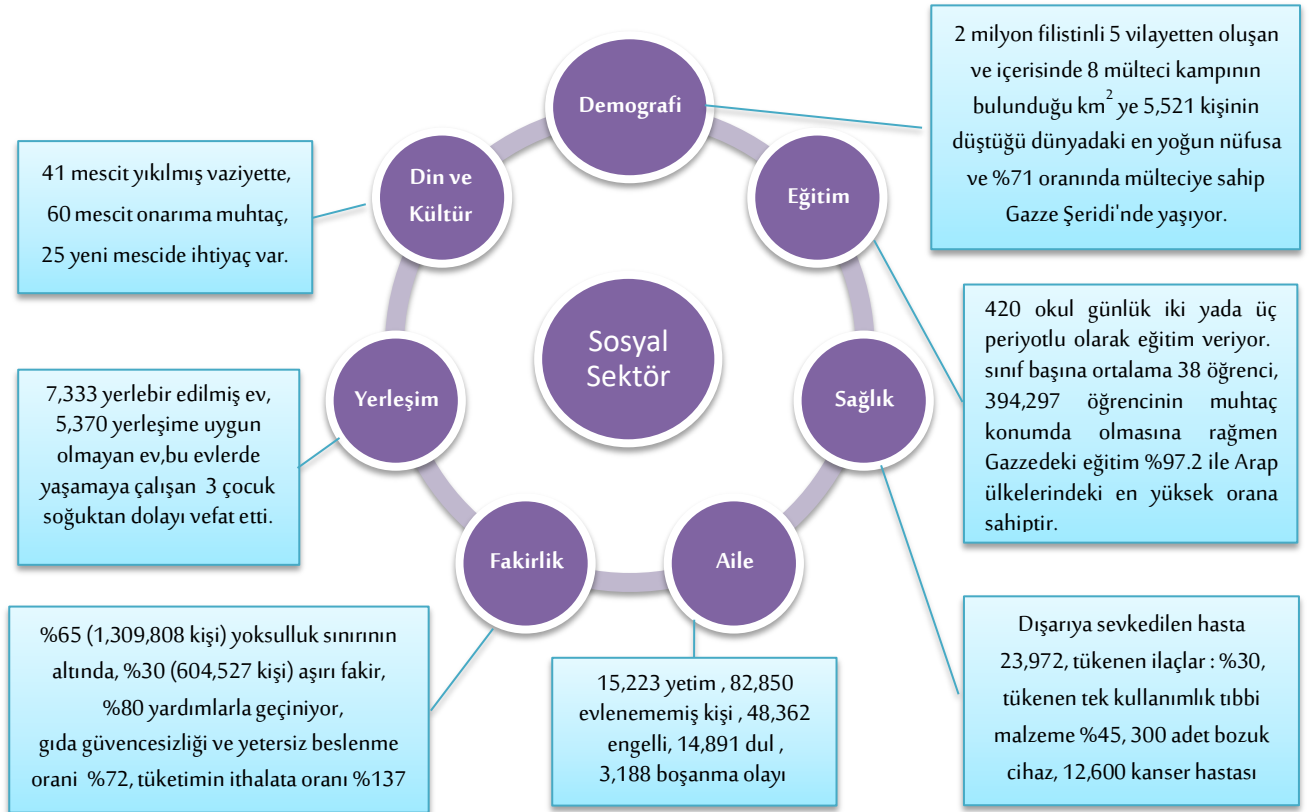
İnsani durum kötüleşmeye devam ederken, BM'ye göre Gazze Şeridi yakında yaşanılmaz bir yer olacak. Dernek, ilgili tüm tarafları bu krizin sona erdirilmesine yönelik sorumluluklarını üstlenmeleri için çağırıyor ve tüm insani kuruluşları ve hayırseverleri kapsamlı bir uluslararası konferanslar düzenleyerek, Filistin halkına destek verilmesi için acil insani ihtiyaçlar gönderilmesi yoluyla krizleri sona erdirmenin yollarını tartışmaya çağırıyor.

İnsani Durum Sektör ve Alanları

Bu raporun sektör ve alanları mümkün olduğu ölçüde 'Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri' ne ulaşmak için önerilen modeller doğrultusunda Gazze Şeridi'nin ortamı, özel durumu ve insani acılarıyla orantılı olarak hazırlanmıştır. Rapor aşağıdaki şekilde açıklandığı gibi 15 alana ayrılan, sosyal, ekonomik ve çevre sektörü olmak üzere 3 ana sektörden oluşmaktadır.

Sosyal Sektör

Gazze'ye uygulanan ve 10. yılına giren kuşatma, ekonomik durumun ve temel insan haklarının çökertilmesi, temel hizmetlerin ulaşımının engellenmesi, fakirlik seviyesinin ve yardımlara olan ihtiyacın artması ile devam ediyor.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği Raporu 8/2016

➤ Demografik Alan

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	1948 Sınırları içindeki Filistinliler	Diaspora	Filistin	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾	
1	Nüfus Sayısı ^{(2) (3)}	2,015,089	2,972,069	4,987,158	1,531,711	6,290,360	12,809,229	6,450,000	392Milyon	7.346 Milyar
2	Nüfus Oranı ⁽²⁾	15.73%	%23.20	%38.93	%11.96	%49.11	%100.00			
3	Yüzölçümü km ^{2 (4)}	365	5,655	6,020	20,980	-	27,000	27,000	13.15	134.32
4	Nüfus Yoğunluğu ^{(2) (4)}	5,521	526	828	-	-	474	239	29.8	54.7
5	Büyüme Oranı ⁽³⁾	%3.30	%2.50	%2.80	%2.20	%2.4	%2.8	%1.9	%1.8	%1.20
6	Ortalama Hane Nüfusu ⁽³⁾	5.7	4.9	5.2	4.6					
7	Mülteci Kampları ^{(3) (5)}	8	19	27	-	31	58			
8	Mülteci Oranı ^{(6) (5)}	%71.00	%28.00	%45.37	%26	%100	%87.56			
9	Yaş Ortalaması ⁽³⁾	18.4	21.2	20						

Filistin topraklarındaki Filistinlilerin nüfusu (6,518,869) 2016 yılının sonunda İsrail nüfusunu(6,450,000) ⁱⁱ aştı.

▪ Gazze Şeridi İlleri İstatistikleri

No	Madde/Bölge	Kuzey Gazze	Gazze	Orta	Han Yunus	Refah	Gazze Şeridi
1	Nüfus Sayısı ⁽²⁾	328,968	759,822	283,524	391,689	251,086	2,015,089
2	Nüfus Oranı ⁽²⁾	%16.33	%37.71	%14.07	%19.44	%12.46	%100.00
3	Yüzölçümü km ² (4)	61	74	58	108	64	365
4	Nüfus Yoğunluğu ⁽²⁾	5,393	10,268	4,888	3,627	3,923	5,521
5	Erkek Oranı ⁽²⁾	%50.92	%50.80	%50.26	%50.77	%50.17	%50.66
6	Kadın Oranı ⁽²⁾	%49.08	%49.20	%49.74	%49.23	%49.83	%49.34
7	Mülteci Kampı Sayısı ⁽²⁾	1	1	4	1	1	8

▪ Gazze Şeridi'nde Yaş Grupları⁽²⁾

No	Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
1	0-2 yaş arası bebek	%5.63	%5.54	%5.59
2	2-6 yaş arası çocuk	%11.69	%11.39	%11.54
3	6-13 yaş arası çocuk	%18.63	%18.24	%18.44
4	13-18 yaş arası çocuk	%10.63	%10.32	%10.47
5	18-35 yaş arası genç	%30.45	%30.52	%30.48
6	35-60 yaş arası yetişkin	%18.51	%18.55	%18.53
7	60 ve üzeri yaşta ki ihtiyar	%4.46	%5.44	%4.95
8	Toplam	%100.00	%100.00	%100.00

i. Gazze Şeridi yeryüzünün en yoğun nüfuslu yerlerinden biridir.

ii. Filistin Merkez İstatistik Bürosu'na göre Gazze Şeridi'nin gerçek nüfusu 2016 yılının sonunda beklenenin üstüne çıktı.

➤ Eğitim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (13): Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkese eğitim hakkı tanır. Sözleşmeciler Devletler, eğitimin insan kişiliğinin ve onurunun tam olarak gelişmesine ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmesine yönelik olarak verilmesi konusunda birleşirler. Devletler ayrıca herkesin özgürlüğüne topluma etkili bir biçimde katılmasını sağlayacak, bütün uluslar ile bütün ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştirecek ve Birleşmiş Milletlerin barışın korunması için yaptığı faaliyetlerini ilerletecek bir eğitim verilmesi konusunda anlaşır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (4): Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.2): Piyasa ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak ve küresel bilimsel ve bilişsel gelişim doğrultusunda, hiçkimseye ayrımcılık yapılmadan yüksek kaliteli eğitim imkânı sağlayan bir eğitim sistemi, yüksek öğretim, mesleki ve teknik eğitim.

⇒ Eğitim Durumu

■ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	İsrail İşgali (7)	Arap Dünyası (8)(1)	Dünya (8)(1)
1	15 yaş ve üstü okuma-yazma bilme oranı ⁽⁹⁾	%97.2	%96.8	%96.9		% 80	%86
2	Cahillik oranı ⁽⁴⁾	iii %2.8	%3.2	%3.1		% 20	%14
3	Engellilerde cahillik oranı ⁽¹⁰⁾	%56.3	%51.5	%53.1			
4	Nüfus sayısına göre öğrenci oranı ⁽⁴⁾	%30.25	%28.06	%28.95			
5	Okuldan kaçma oranı ⁽⁴⁾	%1.70	%1.10	%1.40			
6	Sınıfta kalma oranı ⁽⁴⁾	%0.60	%1.20	%0.90			
7	İlkokulda şube başına düşen öğrenci sayısı ⁽¹¹⁾	38.2	27.2	31.1			
8	Lisede şube başına düşen öğrenci sayısı ⁽¹¹⁾	36.4	22.2	26.4			
9	Öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı ⁽⁴⁾	24.8	19.8	21.6	12.11 ilkokul	20.41 ilkokul	23.8 ilkokul

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	148 okul, 8 üniversite ve ana okulu yıkıldı veya zarar gördü ve 113 okul sığınak olarak kullanıldı.
---	---

– 2016/2017 Öğretim Yılı Öğrenci Sayısı⁽¹²⁾

No	Madde	Hükümet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Ana okulu öğrenci sayısı	98	0	12,791	54,416	67,305
2	İlkokul öğrenci sayısı	153,920	261,657	0	11,964	427,541
3	Lise öğrenci sayısı	89,918	0	0	6,439	96,357
4	Hazırlık sınıfı öğrenci sayısı	0	0	1,316	0	1,316
5	Meslekî kurumlardaki öğrenci sayısı	44	0	415	22	481
6	Ön lisans öğrenci sayısı	3,005	743	6,070	3,903	13,721
7	Eğitimsel yeterlilik	0	0	292	10	302
8	Lisans öğrenci sayısı	18,380	0	40,096	8,417	66,893
9	Yüksek lisans öğrenci sayısı	79	0	2,695	173	2,947
Toplam		265,444	262,400	63,675	85,344	676,863

Toplam Öğrenci Sayısı	523,898	Toplam Üniversite Öğrencileri	85,660
Fakir Öğrencileri	340,534	Fakir Üniversite Öğrencileri	53,763

iii Gazze Arap toplulukları içinde cahillik oranının en az olduğu yerdir.

– 2016 yılı Mezun Sayıları⁽¹²⁾

No	Madde	Erkek %	Sayı	Kadın %	Sayı	Toplam
1	Meslek lisesi mezunları	%96.30	475	%3.70	18	493
2	Ön lisans mezunları	%58.80	2,517	%41.20	1,761	4,278
3	Lisans mezunları	%51.70	7,947	%48.30	7,411	15,358
4	Yüksek lisans mezunları	%31.50	17	%68.50	37	54
5	Eğitim yeterlilik belgesi mezunları	%28.90	145	%71.10	356	501
6	Yüksek öğretim mezunları	%60.70	500	%39.30	324	824
7	Toplam	%53.90	11,601	%46.10	9,907	21,508

– Eğitim Kurumları⁽¹²⁾

No	Madde	Hükümet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Anaokulu sayısı	1	0	92	510	603
2	İlköğretim okulu Sayısı	257	267	43		567
3	Lise sayısı	135	0	12		147
4	İki periyotlu eğitim veren okullar	242	172	0		414
5	Üç periyotlu eğitim veren okullar	0	6	0		6
6	Şube sayısı	6,401	6,653	792		13,846
7	Üniversite kuruluşları	6	0	4	8	18
8	Ortaokullar ve politeknik okulları	1	2	2	5	10
9	Yüksek lisans akademisi	0	0	0	1	1
10	Meslek lisesi	10	...	...	...	10
11	Toplam					15,622

⇒ **Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının eğitim alanında 2016 yılında gerçekleştirdikleri icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Eğitim kurumlarının tesis edilmesi ve vasıflandırılması	16	Bilgisayar ve teknolojik eğitim araçları tedariki	13	Öğrencilere ulaşım ve sponsorluk projeleri	12
Kitap ve okul çantası gibi projeler	44	Eğitim projeleri	20	Eğitim merkezlerinin donatımı	3
Eğitim kalitesini yükseltme	2				

⇒ **Eğitim alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları**

Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi	Eğitim kalitesinin geliştirilmesi	Okulların restorasyonu yada yeniden yapılması	Engellilerin eğitime katılması
Muhtaç öğrenci ve lisans üstü burslarının teminat altına alınması	Eğitimin iş piyasasıyla irtibatlandırılması	Bilimsel araştırmaların milli gelişim önceliklerine yönlendirilmesi	Eğitim ortamının geliştirilmesi ve teknik eğitim araçlarının tedarik edilmesi

➤ Sağlık

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(12): Bu sözleşmeye taraf devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (3): İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.3): Herkese eşitlik ve adaletle halk sağlığı ve kaliteli sağlık hizmetleri sunan, tüm nüfus grupları için, özellikle yoksullar ve kenara itilmiş olanlar için bir insan hakkı olarak daha entegre bir sağlık sistemi.

⇒ Sağlık Durumu

■ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde / Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Doğuştaki beklenen ortalama yaşam süresi ⁽¹⁴⁾	73.0	73.9	73.7	82.15'	70.8	71
2	10,000 vatandaşa düşen doktor sayısı ^{(15) (14)}	14.5	25.5	20.2	33	15.4	15
3	10,000 vatandaşa düşen hastabakıcı sayısı ^{(15) (14)}	19.6	21.1	20.5	49.6	24.5	33
4	10,000 vatandaşa düşen hasta yatağı sayısı ⁽⁴⁾	14	13	13	33	20	27*
5	10,000 vatandaşa düşen sağlık merkezi sayısı ⁽⁴⁾	0.81	2.13	1.6			
6	Sağlık sigortalıların oranı ⁽⁴⁾	%96.7	%73.40	%82.80			
7	Engelli oranı ⁽¹⁰⁾	%*2.40	%*2.90	%*2.70			
8	Senelik dışarıya transfer edilen hasta sayısı ⁽¹⁴⁾	23,972	63,648	87,620			

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	9 hastane, 28 klinik ve 25 ambulansın kısmen yada tamamen tahrip edildi. 373 bin çocuk sosyal ve psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır.
---	--

– Sevk Edilen Hastalıklar ⁽¹⁶⁾

No	Madde	Oran
1	Verem	%17.44
2	Ortopedi	%7.61
3	Göz	% 7.42
4	Nükleer Tıp ve Atom Tedavisi	%6.90
5	Çocuk	%6.29
6	MR(Emar)	%6.08
7	Hematoloji (kan hastalıkları)	%6.05
8	Nörolojik Cerrahi	%5.19
9	Kalp kateterizasyonu	% 5.68
10	Diğer	%31.33
11	Toplam	%100'

– Senelik doğum ve ölümlerden seçilmiş göstergeler ⁽¹⁷⁾

No	Madde	Değer
1	Erkekler için doğuştaki beklenen yaşam süresi	71.5
2	Kızlar için doğuştaki beklenen yaşam süresi	74.4
3	Doğum Sayısı	57,864
4	Ölüm Sayısı	4,976
5	5 Yaşından önce ölen çocuk sayısı	633
6	Doğumda ölen anne sayısı	15
7	Kalp ve damar hastalıklarından vefat edenler	2,717
8	Vefat eden şeker hastaları sayısı	103
9	Vefat eden kanser hastaları sayısı	656
10	Şehit sayısı	28
11	Yaralı sayısı	1,431

– Acil Sağlık Krizleri Göstergeleri⁽¹⁷⁾

No	Madde	Değer
1	Bulunamayan ilaç türleri sayısı	481- %35
	Bulunamayan tek kullanımlık tıbbi malzeme oranı	%40-45
2	Bakıma veya yenilenmeye ihtiyaç duyan cihazlar	300
3	Olağan elektrik kesintilerine göre programlanmış kullanıma göre aylık jeneratör yakıtı ihtiyacı	450Bin lt

– Yıllık Hastalıklar Göstergeleri

No	Madde	Değer
1	Kronik hastalığa yakalananların sayısı ⁽¹⁸⁾	116,762'
2	Bulaşıcı hastalıklara yakalananların sayısı ⁽¹⁹⁾	40,529
3	Kanser hastalığına yakalananların sayısı ⁽¹⁷⁾	12,600
4	Senelik dışarıya sevk edilen hasta sayısı ⁽¹⁴⁾	23,972
5	İşgal makamları tarafından dışarıda tedavinin reddedilme vakıaları oranı ⁽²⁰⁾	%50

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının sağlık alanında 2016 yılında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Sağlık merkezleri ve kliniklerin inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi.	17	Tıbbi cihaz ve materyaller ile ambulans projeleri	66	İlaçlar ve tıbbi gereçler	55
Yardımcı aletler	10	Sağlık araştırmaları	2	Eğitim	4
Sağlıklı beslenme	13				

⇒ Sağlık alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Sağlık kurumlarının inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi	Yardımcı aletler tıbbi gereçler ve ilaçların tedarik edilmesi	Tıbbi malzeme ve cihazların tedariki
Bozulmuş tıbbi cihazların tamiri ve geliştirilmesi	Sağlık kuruluşlarına güneş enerjisi ve yakıt sağlanması	Tahrip edilen hastanelerin yeniden imar edilmesi
Sağlık kadrolarının yurt dışına gönderilmeleri ve eğitimi	Nadir alanlarda ihtisas sahibi olan tıbbi heyetlerin gönderilmesi	Sağlık hizmetlerinin ulaşımını iyileştirmek
		Fakir hastalara sponsorluk

➤ Aile

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (10): Toplumun doğal ve temel bir birimi olan aileye, özellikle kuruluşu sırasında ve bakmakla yükümlü oldukları çocukların bakım ve eğitim sorumluluğu devam ettiği dönemde, mümkün olan en geniş ölçüde koruma ve yardım sağlanır. Evlilik, evlenmeye niyetlenen çiftlerin serbest rızaları ile meydana gelir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (10.2): 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.
MİLLİ HEDEF	Hedef (7.1): Yoksulluk, marjinalleşme ve sosyal dışlanmayı azaltmak için haklara ve toplumsal cinsiyete duyarlı, daha kapsamlı, entegre ve sürdürülebilir bir sosyal koruma sistemi.

⇒ Aile Durumu

– Karşılaştırmalı Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi
1	Aile sayısı ^{(3) (2)}	353,524	606,545	959,069
2	2006-2016 arası Şehitler ^{(22) (21)}	4,333	969	5,302
3	Esirler ⁽²³⁾	341	6,659	7,000
4	Engelli Oranı ⁽²⁴⁾	%2.40*	%2.90*	*2.70
5	Engelli sayısı ^{(2) (10)}	48,362	86,190	134,653

- Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri
- Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
1.	Nüfus ⁽²⁾	%50.66	%49.34	%100
2.	15 yaş ve üzeri okuma yazma bilme oranı ⁽¹²⁾	%98.6	%95.8	%97.2
3.	Temel eğitim kurumlarına veya üniversitelere kayıtlı olanlar ⁽¹²⁾	%47.68	%52.32	%100
4.	Üniversite mezunları ⁽¹²⁾	%53.9	%46.1	%100
5.	İş gücüne katılma oranı ⁽²⁵⁾	%69.6	%22	%46.1
6.	15-24 yaş arası işsizlik oranı ⁽²⁵⁾	%54.8	%85.5	%61.4
7.	Ailesinden biri tarafından şiddete uğrama oranı ⁽⁹⁾	%49.70	39.7	%44.77
8.	Millet meclisine katılma oranı ⁽²⁶⁾	%87.1	%12.9	%100
9.	Yerel meclislere katılma oranı ⁽²⁶⁾	%82	%18	%100

– Evlilik Durumu Göstergeleri⁽²⁷⁾

No	Madde/Bölge	Adet
1	Hiç evlenmemişler	82,850
2	Boşanmışlar	3,188
3	Dullar	14,891
4	Evlenmeden ayrılmışlar	1,152
5	Evlenememiş	18,760

– Engelli göstergesi⁽²⁷⁾

No	Engel Türü	Oran
1	Görme	%26
2	İşitme	%6
3	Konuşma	%2
4	İşitme ve Konuşma	%5
5	Hareket	%25
6	Akli	%18
7	Akli ve Hareket	%4
8	Parmaklarını Kullanma	%2
9	Çeşitli	%12
10	Toplam	%100

– Yetim Göstergesi⁽²⁸⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Yetim sayısı	15,223
2	Erkek yetimler	%51.63
3	Kadın yetimler	%48.37
4	Çocuk yetimler	%1,54
5	Şehit çocuğu yetimler	%40,5

2014 Yılı İsrail Saldırıları'nın Etkileri

2,145 kişi şehit oldu ,11,200 kişi yaralı, 1,500 çocuk yetim, 1000 kişi sakat kaldı.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının aile alanında 2016 yılında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yetim ve engelliler için toplum merkezleri kurulması	4	Engellilerin rehabilitasyonu ve çevreye adaptasyonu	9	Yeni yetim ve aile sponsorlukları projeleri	18	Kadın haklarının korunması	3

⇒ Aile alanındaki yapılması gerekli olan en önemli müdahale alanları

Yetimler için kapsamlı sponsorluk	Şehit, yaralı ve esirlerin ailelerinin sponsorluğu	Engellilerin rehabilitasyonu ve topluma kazandırılması
Kadın haklarının korunması ve toplumdaki rolünün artırılması	Evliliği kolaylaştırma ve evlilik hayatını idare etme noktasında bilinçlendirme	Evlenememiş, boşanmış yada dul kalmış engellilerin evliliklerini kolaylaştırma

➤ Fakirlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(11): Bu sözleşmeye taraf olan devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olmasını sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (1) : Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.1.10): Yoksullukla mücadele felsefesini, insani yardım ve kalkınma yardımı arasındaki bağları güçlendirerek kalkınma müdahalelerine güvenmek için yardım programlarına güvenmekten, yoksul ve marjinal hane halklarının kendi kendine güvence altına almalarını sağlayan ekonomik güçlendirme ve kapasite geliştirme yatırımlarına sistematik ve kademeli olarak geçmek.

⇒ Fakirlik Durumu

■ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	İsrail İşgali	Arap Dünyası (29)	Dünya (1)
1	Yoksulluk sınırının altındakiler ^{(20) (4)}	%65*	%17.80*		%16 [^]	
2	Aşırı fakirlik ^{(4) (20)}	%30*	%7.80*			% [^] 10.67
3	Yardımlarla geçinen aileler ⁽²⁰⁾⁽³⁰⁾	%80 [^]	%22.5 ^v			

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları Etkileri

Aşırı fakirlik ve gıda güvensizliği ile karşı karşıya kalan 30 bin yeni aile.

No	Madde	Oran
1	Gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme ⁽²⁰⁾	%72
2	Geçindirme oranı ⁽³⁾	%82.10
3	Ürdün dinarı bazında aylık kişi başı ortalama gelir ⁽⁴⁾	113.9
4	Bir ailenin Ürdün dinarı bazında aylık ortalama tüketim ve harcaması ⁽⁴⁾	756,6
5	Yardımlarla geçinen aile oranı ⁽²⁰⁾	%80
6	Zamanın uzunluğuna bakılmaksızın ekonomik olarak ayakta kalabilen aileler ⁽⁴⁾	%14.90
7	Sosyal koruma kapsamına giren aile sayısı ⁽⁴⁾	74,000
8	Kişi başı tüketimin gelire göre oranı ⁽³¹⁾	%137 [^]

No	Madde	Ulusal yoksulluk sınırı ⁽²⁰⁾	Aşırı yoksulluk ⁽³¹⁾
1	Fakirlik oranı	%65	%30
2	Fakir sayısı ^{(3) (2)}	1,309,808	604,527
3	Fakir aile sayısı ^{(2) (3)}	229,791	106,057
4	Fakir çocuklar ^{(3) (2)}	603,036	278,324
5	Fakir öğrenciler ⁽¹²⁾	340,534	157,169
6	Fakir üniversite öğrencileri ⁽¹²⁾	53,763	24,814

■ Fakir Ailelerin Durumu⁽³²⁾

No	Madde	Oran
1	Fakir ailelerde mülteci oranı	%54.3
2	Kadınların geçindirdiği fakir aileler	%36.9
3	Dul kadınların geçindirdiği fakir aileler	%15.4
4	Fakir ailelerdeki çocuk oranı	%48
5	Yaşlılar tarafından yönetilen fakir aileler	%24.7
6	Gazze Şeridi'ndeki fakir ailelerde yaşayan ihtiyar oranı	%43.4
7	En az bir kronik hastalığı olan fakir ailelerin reisleri	%53.8
8	Aile reisi engelli olan fakir aileler	%13.2
9	Eğitim düzeyi orta eğitim seviyesinin altında olan fakir aile reisleri	%94.5
10	Fakir ailelerin reisleri arasındaki cahillik oranı	%13.6

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının fakirlik alanında 2016 yılında yaptıkları icraatlar

Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet
Küçük projeler programı	67	Kurban, giysi, iftar gibi dönemsel projeler	98	Battaniye projeleri	16
Nakdi yardım projeleri	13	Alışveriş kuponları ve koli projeleri	123	Arazi ve meydan araştırması	2

⇒ Fakirlik alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler iş karşılığı para	Girişimcilik Uzaktan iş	Sosyal korumanın etkinleştirilmesi Yardım koordinasyonunun otomasyonu	Fakirler için dönemsel ihtiyaçların karşılanması
--	-------------------------	---	--

➤ Yerleşim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(2,2): Bu sözleşmeye taraf devletler, bu sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler Madde (8): Herkesin barış ve haysiyet içinde yaşayabileceği güvenli bir yere sahip olma hakkı.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11): Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.5): Kamu hizmetlerine erişim imkânı veren yasal mevzuatın güvenliğini sağlayan ve özellikle yoksul ve marjinal aileler için vatandaşların ihtiyaçlarını daha etkili bir şekilde karşılayan bir konut sektörü

⇒ Konut Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽³³⁾ (34)	Batı Şeria ⁽³³⁾ (33)	Batı Şeria ve Gazze ⁽³³⁾ (33)	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Yerleşim birimleri sayısı	378,122	701,403	1,079,525			
2	Ortalama konut yoğunluğu (oda başına düşen kişi)	1.90	1.60	1.70			
3	Konutun oranı (oda başına 3 veya daha fazla kişi)	%19.30	%10.10	%13.20			
4	Bir evde bulunan ortalama oda sayısı	3.4	3.5	3.4			
5	Elektrik şebekesine bağlı olan evler	%99.90	%99.90	%99.90	%`100	%`88.3	%`85.34
6	Su şebekesine bağlı olan evler	%93	%93.40	%93.30	%`100	%`92.9	%`90.97
7	Kanalizasyon şebekesine bağlı olan evler	%83.50	%38.40	%53.9	%`100	%`92.66	%`82.19
8	Geçtiğimiz 20 sene boyunca ailelerin yerleşim birimlerine olan ihtiyacı ⁽³³⁾	%74.9	%53.7	%60.9			

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıların Etkileri	Toplam 10 bin konut tahrip edildi, yerleşim birimleri hasar gördü. (10.000 şiddetli, 40 bin kısmi).
Yerleşime uygun olmayan evlerin etkileri	2016/2017 kışında evlerinin kış şartlarına uygun olmaması sebebiyle üç çocuk öldü.

□

No	Madde	Değer
1	Yaşamaya elverişli olmayan evler ⁽³⁵⁾	5,370
2	2016 yılının sonuna kadar evlerinin yıkılması nedeniyle evlerinden çıkmak zorunda kalanlar ⁽³⁶⁾	65,000
3	Kendi evlerinde oturan ailelerin oranı ⁽⁴⁾	%79
4	Kirada oturan ailelerin oranı ⁽⁴⁾	%5.7
5	Çadır, prefabrik veya tek oda barakalarda yaşayan aile oranı ⁽⁴⁾	%15.30

- Kuşatma boyunca İsrail Saldırıları sebebiyle zarar görmüş ve tahrip edilmiş yerleşim birimleri⁽³³⁾

No	Madde	Tahrip Edilmiş	Kısmen Tahrip edilmiş	Toplam
1	Zarar gören yerleşim birimleri	22,500	270,000	292,500
2	Zarar gören yerleşim birimlerinin toplam yerleşim birimlerine oranı	%5.95	%71.41	%77.36
3	Tamir edilmiş yada yeniden yapılandırılmış yerleşim birimleri sayısı	14,467	197,000	211,467
4	Tamir edilmeye yada yeniden yapılandırmaya ihtiyaç duyan yerleşim birimleri	7,333	73,000	80,333

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2016 yılında konut alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Fakirlere ev yapma projeleri	2	Fakirlerin evlerinin onarımı projeleri	16	Fakirlerinin evlerinin mobilyalandırılması ve donatılması projeleri	8
Yeniden yapılandırma projeleri	Sınırlandırılmamış	Konutlara çatı projeleri	6	Parklar ve oyun alanları inşa edilmesi	3

⇒ Konut alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tahrip edilmiş binaların yeniden yapımının tamamlanması	Fakirlere yeni elverişli konut sağlama	Fakirlerin yaşamaya elverişli olmayan konutlarının mobilyalandırılması ve donatımı
Yerel yapı malzemeleri endüstrilerini destekleme	Sürdürülebilir yeşil bina	Konutları kamu hizmetleri ağına bağlama

➤ Kültürel ve Dini İşler

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (18)- Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir Madde (27)- Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11.4): Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.4): Tüm Filistinliler için her türlü ayrımcılıktan vazgeçirecek, kültürel mirası koruyup yenileyecek daha erişilebilir kültürel alanların, çoğulculuk, açıklık ve üreticilik ile karakterize edilen ulusal bir kültürün teşvik edilmesi.

⇒ Kültür ve Din Durumu

▪ Kültürel Göstergeler

2014 İsrail saldırılarının etkileri	296 mescid 3 kilise ve 222 sivil toplum kuruluşu tahrip edildi ve zarara uğradı.
--	--

No	Madde/Bölge ⁽³⁷⁾	Gazze Şeridi	Batı Şeridi	Batı Şeria ve Gazze
1	Çalışan kültür merkezleri sayısı	81	531	612
2	Çalışan müze sayısı	5	26	31
3	Çalışan tiyatro sayısı	3	11	14
4	Çalışan sinema salonu sayısı	0	4	4
5	Kültür merkezlerinin düzenledikleri kültürel etkinlikleri sayısı	1,217	8,655	9,872
6	Kültürel etkinliklere katılanların sayısı	98,683	484,436	583,119
7	Gösterilen tiyatroları izleyenlerin sayısı	36,460	65,655	102,115
8	Müzeleri ziyaret edenlerin sayısı	41,091	164,952	206,046

▪ Diyanet İşleri Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1	Müslümanların oranı ⁽³⁷⁾	%99.87	%98.41	%99.00
2	Hristiyanların oranı ^{(2) (37)}	%0.13	%1.59	%1.00
3	Mescid sayısı ⁽³⁸⁾	998	1,979	2,924
4	Hali hazırda tahrip edilmiş şekilde olan mescid sayısı ⁽³⁸⁾	41		
5	İnşaatı tamamlanamamış yeni mescid sayısı ⁽³⁸⁾	25		
6	Geliştirilmeye ve onarıma ihtiyacı olan mescid sayısı ⁽³⁸⁾	60		
7	Kilise sayısı ⁽³⁸⁾⁽⁹⁾	3	159	162
8	Kuşatma boyunca Kur'an ezberleme kamplarından Kur'an hafızlarının sayısı ⁽³⁸⁾⁽³⁹⁾	170,000		

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
9	Her yıl Kur'an-ı Kerim ezberleme sayısı ^{(39) (38)}	1,147		
10	Senelik Kur'an tilavet icazeti alanların sayısı ⁽³⁸⁾⁽³⁹⁾	420		
11	Yıllık ortalama hafızlık talebesi sayısı ^{(38) (39)}	40,528		
12	Senelik tecvid ve tilavet kurslarından mezun olanların sayısı ^{(39) (38)}	130,265		
13	Hadis hafızları sayısı ⁽³⁸⁾⁽³⁹⁾	4,872		

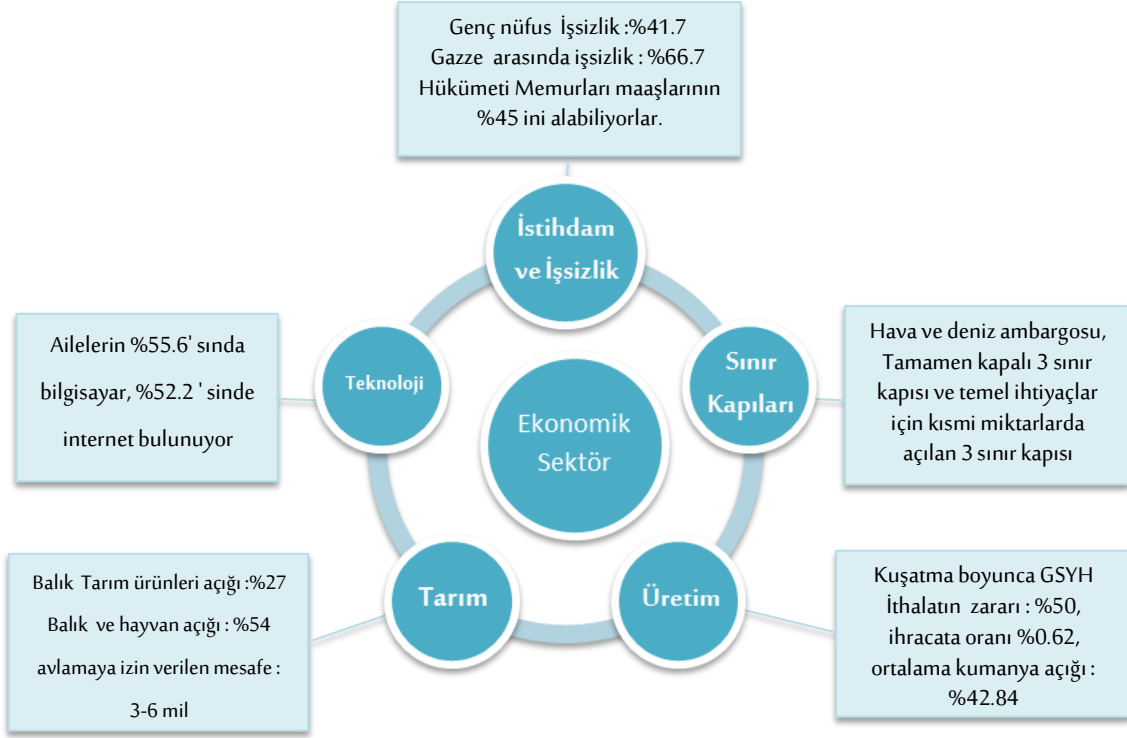
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının kültürel ve dini işler alanında 2016 yılında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Camilerin inşası ve restorasyonu	14	Yardım vakfı inşası	1	Kültürel ve dini bilinçlendirme ve rehberlik	6
Kültür merkezinin donatılması	1	Hızır(as) Manastırı restorasyonu	1		

⇒ Kültürel ve dini işler alanında gerekli en önemli alanlar

Yeniden imarın tamamlanması	Halk kütüphanelerinin kitaplar ve kaynaklarla geliştirilmesi ve güncellenmesi	Bilinçlendirme ve din eğitiminin yayılması
Mucit ve yetenekli kişilerin desteklenmesi ve sponsor olunması	Kültürel mirasın korunması ve bakımı	Davetçilere, hafızlık talebeleri ve hocalarına sponsorluk

Ekonomik Sektör

"Gazze'deki insani durum geçen altı aya kıyasla daha da kötüleşti ve şuan çok zor.İşsizlik oranı çok yüksek, su sorunu bir ikilem, altyapı yok edildi, elektrik sorunu hala devam ediyor, Gazze'ye vatandaşların giriş ve çıkışları çok zor"

Bo Schak, Birleşmiş Milletler Gazze Şeridi'ndeki Filistinli Mülteciler İçin Yardım Ajansı ve İşleri Ajansı Operasyonları Direktörü 12/2016

➤ İstihdam ve İşsizlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (7) :Bu sözleşmeye taraf devletler herkese adil ve elverişli şartlarda çalışma hakkı tanır . Madde (6): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (8): Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5):Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması ve vatandaşlar için iyi istihdam olanakları sağlayacak ve üretkenliklerini geliştirecek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması.

⇒ İstihdam ve İşsizlik Gerçeği

▪ Karşılaştırmalı Ana Gösterge

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽²⁵⁾	Batı Şeria ⁽²⁵⁾	Batı Şeria ve Gazze ⁽²⁵⁾	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	İşgücüne katılım oranı	%46.1	%45.6	%45.8	%63.83	%49.48	%62.84
2	Genel işsizlik oranı	%41.7	%18.2	%26.9	%5,6	%12.8	%5.75
3	19-29 yaş arası genç işsizlik oranı	%66.8	%42.9	%53.6	%9.64	%24.99	%13.1
4	Çocuk işçiliği	%1.9	%6.3	%3.9			
5	Mülteci kamplarındaki işsizlik	%45.6	%22.6	%36.9			
6	Serbest çalışanların toplam çalışanlara oranı	%14	%22.5	%18.6			
7	Özel sektörde asgari ücretin altında bir ücretle (1.450 Şekel) istihdam edilenler ve ücretlerinin Şekel bazında oranı	%69 744	18% 1,063	%35 849			
8	İsrail Şekeli bazında ortalama günlük ücret(Yeşil hat içinde kalan bölgede çalışanların günlük ücreti 218 şekel)	61.6	98.1	109.3			
9	Şekel bazında ortalama günlük ücret (Yeşil hat (Green Line) içinde kalan bölgedeki işçilerin ortalama ücret oranı 200 şekel)	45	88.5	90			
10	Gönüllü çalışanlar	%1.7	%1.2	%1.4			

▪ Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdamın Dağılımı⁽²⁵⁾

No	Ekonomik Faaliyet	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1	Tarım, balıkçılık, ormancılık ve balıkçılık	%5.5	%8.1	%7.4
2	Madencilik, taşocakçılığı ve imalat	%6.4	%17	%13.4
3	Yapı ve inşaat	%6.3	%12	%16.5

No	Ekonomik Faaliyet	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
4	Ticaret, lokantalar ve oteller	%20.9	%23	%20.9
5	Taşımacılık, haberleşme, depolama	%7.1	%6.7	%6.3
6	Diğer hizmetler ve branşlar	%53.8	%33.2	%35.5
7	Toplam	%100	%100	%100

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	Saldırıdan hemen sonra, işsizlik oranının % 45'e, gençler arasında işsizlik oranının % 70'e ulaştığı keskin bir artış oldu.
--------------------------------------	---

– Toplumun İstihdam Göstergesi⁽⁴⁾

No	Madde/Bölge	Adet	Oran
1	Ramallah Hükümetinin Gazze'deki memurları	60,000	%20.91
2	Gazze Hükümeti memurları	43,000	%14.98
3	Özel sektör görevlileri	164,771	%57.41
4	Sivil toplum kuruluşları çalışanları	19,229	%6.70
5	Toplam	287,000	%100.00

– İstihdam ve işsizlik Göstergesi⁽²⁵⁾

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Değer
1	İşgücüne Katılım	%69.6	%22	%46.1
2	Genel işsizlik oranı	%34.4	%65.2	%41.7
3	15-25 yaş arası işsizlik oranı	%54.8	%85.5	%61.4
4	Şekel bazında günlük ücret	59.4	70.3	61.6
5	Mülteci kamplarında işsizlik	%37.6	%69.2	%45.6

Gazze hükümeti memurları, 2016 yılında maaşlarının % 45'ini almıştır. Ramallah hükümeti Gazze'deki kendi memurlarına 3/2017 tarihinden itibaren maaşlarını % 30 indirimle vermeye başlamıştır.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının istihdam ve işsizlik alanında 2016 yılında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Sözleşmeli personel istihdamı	2	Küçük projeler	67	Eğitim	36

⇒ İstihdam ve işsizlik alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Uzaktan iş	İşgücü piyasasındaki	Yeni iş fırsatlarında
Girişim hızlandırıcı ve kuluçka merkezleri	Sözleşmeli personel istihdamı	Mesleki ve teknik eğitim	ihtiyaçlarla eğitim arasında irtibat kurma	teknolojinin kullanımı

➤ Sınır Kapıları

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (13): Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (17): Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.1): Ulaşım ve yol ağları sistemi, uluslararası standartlara göre daha güvenli ve etkili olmalı, Arap ve uluslararası ağa entegre olmalıdır.

⇒ Sınır Kapılarının Durumu

Gazze Şeridi Kara Sınır Kapılarının 2016 yılındaki Durumu⁽⁴⁰⁾

No	Madde/Bölge	Kerem Salim	Beyt Hanun(Erez)	Refah	Karni (Mintar)	Kissufim (Avde)	Najal (Şecaiyye)
1	İthal edilen toplam konteyner	120,456					
2	İhraç edilen toplam konteyner	2,136					
3	Çıkış yapan kişi sayısı	-	155,063	26,431			
4	Geri gönderilen veya reddedilen sayısı	-	3,906	1,665			
5	Giriş yapan kişi sayısı	-	155,063	14,431			
6	Araç sayısı	2,676					
7	Yakıt sayısı	10,342					
8	Yardım sayısı	3,271					
9	Aylık ortalama kapanma günleri	10.3		27.8			

■ Hava ve Deniz Sınır Kapılarının Durumu

Uluslararası Gazze Havalimanı	Havalimanı tamamen tahrip edilmiş ve Gazze, Oslo anlaşmasına açık bir şekilde aykırı davranılarak hava ambargosu altında kalmıştır.
Gazze Deniz Limanı	Gazze deniz limanı inşaatı tamamlanmadı ve Oslo anlaşmasına açık bir şekilde aykırı davranılarak Gazze deniz ambargosu altında kaldı. Uluslararası bütün yardım gemilerinin 1/12/2008 tarihinden itibaren Gazze'ye ulaşması engellendi ve balıkçıların 3-6 milden fazla denize açılması da yasaklandı.

2014 İsrail Saldırıların Etkileri Sınır kapıları zarar gördü ve vaziyetleri kötüleşti.

■ Gazze'de ihtiyaç duyulan ve içeri giren temel yapı malzemeleri karşılaştırması⁽⁴¹⁾

No	Tür/Ton	Gelen Miktarı	Toplam İhtiyaçlar	Kalan İhtiyaç Miktarı	Kapsama Oranı
1	Çakıl	2,608,639	3,794,063	1,185,424	%68.8
2	Demir	105,412	607,060	501,648	%17.4
3	Çimento	726,981	1,138,238	411,257.086	%63.9

Senelik karşılanamayan yapı malzemesi oranı %50.05

⇒ Derneklerin ve bazı yardım kuruluşlarının sınır kapıları alanında 2016 yılında gerçekleştirdikleri en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Baskı ve yardımlaşma	Çeşitli	Kuşatmanın kırılması için gemiler gönderilmesi	1	Kuşatmanın kırılması için kabileler gönderilmesi	1

⇒ Sınır kapıları alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Gazze sahilindeki gaz sahasının geliştirilmesi	Uluslararası Gazze Havalimanının inşaa edilmesi	Gazze Deniz Limanının inşaa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için gemi ve kabileler gönderilmesi
Kara Sınır Kapılarının onarılması ve geliştirilmesi	Mısır ile özgür bir ticaret bölgesinin kurulması		Kuşatmanın kırılması için baskı yapılması ve yardımlaşma

➤ Hizmet ve Emtia Ürünleri

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (6.2): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (12): Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Vatandaşlara iyi bir istihdam imkânı sağlayacak ve verimliliklerini artıracak sürdürülebilir kalkınmayı sağlayan bağımsız ve adil bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması.

⇒ Hizmet ve Emtia Ürünleri Durumu

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Dolar bazında kişi başına düşen yıllık GSYİH ⁽¹¹⁾	996.3	2,267.2	1,744.5	35,770`	6.542`	10,548`
2	Ekonomik büyüme oranı ⁽⁴²⁾	% 6.8	% 2.5	% 3.5	% 2.51		% 2.69
3	İhracatın değeri (milyon dolar) ⁽¹¹⁾	4	954	958			
4	İthalatın değeri (milyon dolar) ⁽¹¹⁾	644	4,581	5,225			

Gazze Şeridi'ndeki yüksek oranlı artış, uzun bir ara verdikten sonra İsrail tarafından imha edilenlerin yeniden inşası için sınırlı faaliyetlerden kaynaklanmaktadır

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	297 sanayi kuruluşu tamamen 693 kuruluş ise kısmen zarar gördü. 1255 hizmet kuruluşu tamamen tahrip edildi ve 2928 kuruluş ise kısmen zarar gördü.
---	--

■ Üretim Sektörü Bütün Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Değer
1	Senelik kişi başı düşen gerçek GSYİH ⁽¹¹⁾	996.3 \$
2	Ekonomi büyüme oranı ⁽⁴²⁾	%6.8
3	Gazze Şeridi GSYİH'sının Filistin GSYİH'ına katkı oranı ⁽³¹⁾	%23.6'
4	Farklı amaçlarla kullanılacağı gerekçesiyle İsrail tarafından girişi yasaklanan emtia ⁽³¹⁾	500-400`
5	Kuşatma başından beri GSYİH da yaşanan hasar hacmi ⁽³¹⁾	%50`
6	Ortalama ihracat hacminin kuşatma öncesine göre oranı ⁽³¹⁾	%10`
7	İhracatın ithalata göre oranı ⁽¹¹⁾	%0.62
8	Tüketimin giren malzemeye oranı ⁽³¹⁾	%137`
9	Karşılıksız çek sayısı	600 milyon dolar değerinde 500,000 çek

– Üretim Sektörü 2016 yılı seçilmiş göstergeleri⁽⁴³⁾

Sektörel Etkinlik	Kurum Sayısı	Sınıflandırma	Çalışan Sayısı Oranı	İşçilerin Tazminatları Oranı	Ortalama Tüketim Oranı	Üretim Oranı	KDV Oranı	Kar Marjı Oranı
İç Ticaret Etkinliği	24,833	Ticari Tesis	19	11	14	24	28	35
Sanayi Etkinliği	5,613	Endüstriyel Tesis	9	17	17	14	13	12
Ulaşım ve Taşıma Etkinliği	82,981	Arabalar	16	6	13	9	8	8
Taahhüt Etkinliği	2,532	Taahhüt Şirketi	9	13	15	14	13	13
Tarım Etkinliği		Faydalanılan Dönüm Alanı	23	10	25	11	5	3
Hizmet Etkinliği	9,022	Kurum	24	43	17	28	33	29
Toplam			100	100	100	100	100	100

– 2016 yılı Gıda Raporu Cetveli⁽⁴⁴⁾

No	Emtia Türleri	Açık Oranı
1	Un	%23.7
2	Şeker	%24.6
3	Pirinç	%49.3
4	Zeytin yağı dışındaki bitkisel yağlar	%16.1
5	Bakliyatlar	%73.3
6	Yoğurt ve Peynir	%44.4
7	Kırmızı et ve donmuş kırmızı et	%91.3
8	Tavuk ve donmuş tavuk	%15
9	Hayvan yemi	%72.5
10	Çay/Nescafe/Süt Tozu	%55.6
11	Zeytin Yağı	%23.7
12	Taze ve Donmuş Balık	%24.6
13	Erzak Türlerinde Eksiklik ortalaması	%42.84

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının hizmet ve emtia ürünleri alanında 2016 yılında yaptıkları icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yatırım projeleri oluşturulması	8	Öncelikli gereçlerin sağlanması	5		

⇒ Hizmet ve emtia ürünleri alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Yerli ürünlerin desteklenmesi ve kalitesinin artırılması	Yatırım fırsatları bulunması için etüdler hazırlanması	Mısır ile özgür bir ticari bölge oluşturulması
Binaların yeniden imarının ve tazmin edilmesinin tamamlanması	Küçük, orta ve büyük projeler	Sürdürülebilir ve Yeşil Ekonomi
		Sanayi bölgesi kurulması

➤ Tarım

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (4.2): Çiftçiler ve aileleri, topraklarında çalışma, tarımsal üretim, hayvancılık, avcılık yapma, hasat etme ve bölgelerinde balık avlama hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (2): Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü üsler kurmak ve vatandaşlar için iyi işler sağlayacak ve üretkenliklerini artırıcı sürdürülebilir kalkınma sağlamak.

⇒ Tarım Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze	İsrail İşgali (1)	Arap Dünyası (1)	Dünya ⁽¹⁾
1	Ekili arazi oranı ⁽⁴⁾	*%24.1	%14.9*	%15.5*	%24.85	%35.2'	%37.51
2	Tarımsal işletmeler ⁽⁴⁾	^6,501	^25,676	^32,177			
3	Hayvancılık ⁽⁴⁾	3,598^	8,569^	12,167^			
4	Tarım makineleri ve ekipmanları ⁽⁴⁵⁾	5,390^	19,100^	24,490^			
5	Balık(Ton) ⁽⁹⁾	3,226,416					
6	Tarım sektöründe çalışanların oranı ⁽⁴⁵⁾	^% 8.6	^% 11.1	%^10.4	%1.1'	%24.16'	%29.52'
7	İsrail tarafından uygulanan tampon bölge ve bypass yolları nedeniyle kesilen tarım arazisinin yüzdesi(dönüm) ^{(46) (47)}	7,300	1,920,000	1,927,300			

– Tarımda kendine yetme göstergeleri⁽⁴⁸⁾

No	Madde	Yeterlilik Oranı
1	Sebze(yeşillik)	%90
2	Meyve	%45
3	Zeytin	%85
4	Beyaz Et	%90
5	Kırmızı Et	%17
6	Taze Balık	%25

2014 İsrail saldırıları etkileri	Tarım arazilerinin %30 u zarar gördü, tarım ve balık avı altyapı ve yollarında zarar ortaya çıktı.
----------------------------------	--

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının tarım alanında 2016 yılında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Tarımsal sulama havuzları inşaatı	2	Alt yapı ve sulama şebekelerinin iyileştirilmesi	4	Hayvan ve hayvan besleme gereçleri tedariki	10
Tarım makineleri ve ekipmanları	10	Böceklerle mücadele ve ilaçlama	4	Fidanlar	4
Balıkçı barınaklarının onarımı ve inşaatı	1	Mezbaha kurulması	1	Balıklar için üreme alanı oluşturulması	1

⇒ Tarım alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tarımsal altyapının hazırlanmasının tamamlanması	Arazilerin ıslahı ve tarım yollarının onarımı	Tarım Kooperatiflerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi
Rehberlik, araştırma ve tarım okulları	Promosyon fiyatlarla tarım makineleri ve ekipmanları	Tarımsal ilaç ve gübre tedarik edilmesi
Hayvansal üretim ekonomisi hazırlanması	Balık avlama ekipmanlarının onarılması	Balıkçı limanlarının geliştirilmesi
Hastalıklara direnç ve üretimin çoğalması için hayvan ve bitki türlerinin geliştirilmesi	Böceklerle mücadele edilmesi	Organik gübre endüstrisi

➤ Teknoloji

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFISI	Madde (19): Devletler, iletişimle ilgili risklerin uygun değerlendirilmesi, yönetimi, azaltılması ve bilinçli karar verme süreçlerinde bireyleri desteklemek için yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili kamuoyu bilincini geliştirmelidir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (9): Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek.
MİLLİ HEDEFLER	Amaç (6.3.7): E-Devletin gelişimini iyileştirmek için bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi.

⇒ Teknoloji Durumu

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽⁴⁹⁾	Batı Şeria ⁽⁴⁹⁾	Batı Şeria ve Gazze ⁽⁴⁹⁾	İsrail işgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Bilgisayarı olan aile oranı	%55.6'	%66.9'	%63.1'	%83.5		% 92.0
2	Bilgisayar kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%61.2'	%59.5'	%60.2'			
3	İnterneti bulunan ev oranı	%42.2'	%51.4'	%48.3'	%78.9		%44.0
4	İnternet kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%52.2'	%54.5'	%53.7'	% 77.4	%44.3	%43.99
5	Elektronik postası olan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%70.1'	%74.1'	%72.6'			
6	Cep telefonu hattı olan aile oranı	%97.6'	%97.9'	%97.8'			
7	Sabit telefon hattı olan aile oranı	% 33.5'	%43.0'	%39.8'			
8	Telefonu olan aile oranı	% 94.7'	%98.3'	%97.1'			

■ Gazze Şeridindeki Kuruluşların Teknoloji Kullanma Göstergesi

2014 İsrail saldırılarının etkileri	Sabit hat şebekeleri zarar gördü, güç kaynağından yoksun 225 istasyon çöktü ve 14 istasyon tahrip edildi.
-------------------------------------	---

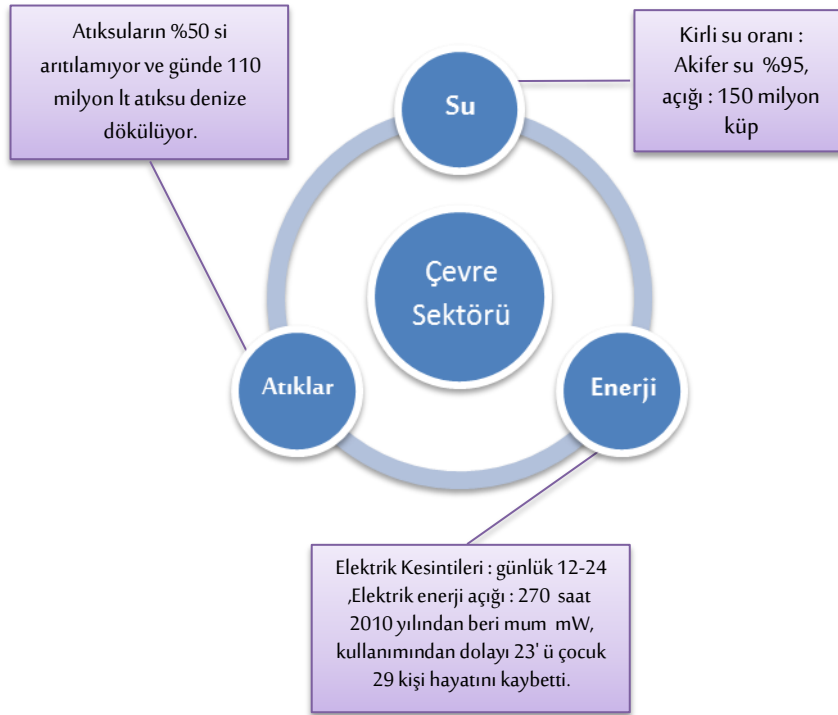
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının teknoloji alanında 2016 yılında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Teknik eğitim araçları ve bilgisayarların tedarik edilmesi	13	İnsani kuruluşlara bilgisayarlar ve teknik araçlar tedarik edilmesi	36

⇒ Teknoloji alanındaki gerekli müdahale alanları

Elektronik kuruluşların geliştirilmesi	Elektronik hükümet projelerinin desteklenmesi	İş fırsatları sağlanmasında teknolojiye faydalanılması
Teknik eğitim	Teknolojiye ulaşımın artırılması	Bilimsel araştırmaların milli kalkınmayla irtibatlandırılması

Çevre Sektörü

"Yaklaşan enerji krizinin sosyal, ekonomik ve siyasi sonuçları göz ardı edilmemelidir. Uzun süren insani bir kriz yaşayan Gazze'deki Filistinliler sorunlar, bölünmeler ve kapatmalar yüzünden artık rehin alınamazlar."

Nikolai Mladenov - Birleşmiş Milletler Orta Doğu Barış Süreci Özel Koordinatörü 4/2017

➤ Su

SU VE SAĞLIK PROTOKOLÜ - 1992 AVRUPA KONVANSİYONU	Taraflar içme suyu ve sanitasyona erişim sağlamak ve içme suyu kaynağı olarak kullanılan su kaynaklarını kirlilikten korumak için uygun önlemleri alacaktır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6): Herkes için suya ve kanalizasyon şebekesine erişim hizmetini garanti altına almak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.3): Filistin su ve sanitasyon sektörü daha organize olmalı ve vatandaşların su haklarını güvence altına alabilmelidir ve tüm kullanımların eşit dağılımını sağlamalıdır.

⇒ Su Durumu

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1	Günlük kişi başı pay (litre/kişi/gün) ^{(4) (50)}	79.7	79.1	79.4
2	Su kirliliği oranı ⁽⁵⁰⁾	%95		
3	Klorid oranı (mg/Lt) ⁽⁵⁰⁾	1,000		
4	Yeraltı rezervlerinde nitrat oranı (mg/Lt) ⁽⁵⁰⁾	200-250		
5	Su kuyuları sayısı ⁽⁵⁰⁾	10,000		
6	Tahrip edilmiş vaziyette olan kuyular ⁽⁵⁰⁾	800		
7	Su kayıpları (milyon m ³) ^{(4) (50)}	36.4	28.6	65.5

■ Su Alanında Yerel Göstergeler

2014 İsrail saldırılarının etkileri	16 genel su sarnıcı ve çok sayıda kuyu zarar gördü, 48.6 km su şebekesi ve 17.5 km atıksu şebekesi tahrip edildi.
-------------------------------------	---

— Su Bütçesi⁽⁵⁰⁾

No	Madde/Bölge	Değer ⁽⁵⁰⁾
1	Su ihtiyacı (milyon küp)	220
2	Akiferi besleyen yağmur sularının ortalama miktarı	70
3	Akifer su açığı	150
4	İsrail işgal şirketlerinden ithal edilen su miktarı	10
5	Arıtma tesislerinden elde edilen su miktarı	3

— Ailelerin Atıksuyu Bertaraf Etme Araçları⁽⁴⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesi	%83.5
2	Sızdırmalı foseptik çukuru	% 9.8
3	Sızdırmaz foseptik çukuru	%6.7

– Atıksu alanında başlıca problemler⁽⁵⁰⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesinin bulunmaması	%16.5
2	Eski şebeke	%10.00
3	Hizmet gitmeyen bölgeler	%10.00
4	Arıtma tesislerinin yetersizliği	%60.00
5	Diğer	%3.5

⇒ **Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının su alanında 2016 yılında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Su kuyusu inşası	30	Su havuzları	3	Su şebekeleri birimlerinin onarımı	6
Yağmur suyu filtrasyonu	3	Su arıtma birimleri	23	Kanalizasyon sularını arıtma birimi	1
Su dağıtım sistemi	2	Su depoları sağlanması	5		

⇒ **Su alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları**

Atık su ve su şebekeleri için altyapının hazırlanmasının tamamlanması	Yağmur sularının toplanması ve yeraltı sularının beslenmesi	Kuzey ve güney arasında su taşıma hattı	Su arıtma tesisleri
		Atıksu arıtma tesisleri	Deniz suyunu arıtma

Gazze Şeridi'nde üç yıl içinde tamamen çökme tehdidi altında olan yer altı su deposunun çökmesini önlemek için zamanla yarışıyoruz. Rezervuarın çökmesi durumunda dünya 2 milyon Filistinli'ye barınak bulmaya zorlanacaktır.

Mazen Ghoneim - Filistin Su Otoritesi Başkanı 5/2017

➤ Enerji

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER - İNSAN HAKLARI YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Doğal kaynaklar üzerinde kalıcı egemenlik: Halkın ve ulusların doğal serveti ve kaynakları üzerinde kalıcı egemenlik hakkı, ulusal kalkınmaları ve ilgili devletin refahı adına uygulanmalıdır.
2030 KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (7): Herkese modern, güvenilir ve sürdürülebilir enerji hizmetleri için uygun maliyetli erişim sağlanması.
MILLİ HEDEFLER	Hedef (2.8): Tüketicilere uygun fiyatlarla ve uluslararası standartlara uygun teknik ve çevresel şartnamelerle yeterli miktarda enerji temin edilmiştir.

⇒ Enerji Durumu

■ Gazze Şeridi Yerel Göstergeleri⁽⁵¹⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Elektrik enerjisi ihtiyacı (mW)	450
2	Mevcut ortalama elektrik enerjisi	180
3	Elektrik enerjisi açığı (mW)	270
4	Gazze elektrik santrali için aylık yakıt ihtiyacı (milyon lt)	18
5	Aylık ortalama ithal yakıt (milyon lt)	6.5
6	Yakıt açığı (milyon lt)	11.5

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler^{(11) (9)}

No	Ailelerin enerji tüketim oranı	Gazze	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1	Elektrik(kW-saat)	265	328	306
2	Sıvılaştırılmış petrol gazı(kg)	14	26	22
3	Gaz(lt)	12	28	21
4	Benzin(lt)	42	115	95
5	Solar (lt)	69	160	149
6	Güneş enerjisi su ısıtıcısı olan aileler	%43.8	%63.1	%56.5

Elektrik krizinin etkileri	Günde 12-22 saat elektrik kesintisi nedeniyle 2010 yılından beri mum kullanımı 23 çocuğun da aralarında bulunduğu 29 kişinin ölümüne sebep oldu.
2014 İsrail saldırılarının etkileri	Gazze elektrik santrallerinin imha edilmesi. Şebekenin, kuzeydeki Gazze alt istasyonunun ve enerji iletim altyapısının bozulması.

– 2016 yılı boyunca mevcut petrol miktarları⁽⁴⁰⁾ 2016

No	Tür/Lt	Alınan miktarlar	Toplam ihtiyaç	Açık miktarı	Oran
1	Benzin	54,797,697	78,445,113	23,647,416	%69.9
2	Solar	168,654,551	156,890,226	-11,764,325	%107.5
3	Gazyağı	150,000	1,307,419	1,157,419	%11.5
4	Gaz/Ton	60,107	98,056	37,950	%61.3
5	Endüstriyel Solar	81,780,294	199,371,744	117,591,450	%41.0
6	Ortalama	61,088,530	87,222,512	26,133,982	%58.24

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının enerji alanında 2016 yılında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Güvenli aydınlatma	12	Güneş enerjisi	13	Jeneratör tedariki	9

⇒ Enerji alanındaki gerekli en önemli müdahale alanları

Elektrik şebekesinin onarılması	Elektrik üretim santrallerinin onarılması ve geliştirilmesi	Gazze sahilinde gaz sahasının geliştirilmesi
Mısır tarafından 220 kV 'lık Ortak Hat ile bağlantı kurmak	161kV'lık elektrik hattı ile İsrail üzerinden bağlantı kurma	Elektrik santralini çalıştırmak için gaz hattı
Elektrik krizinin çözümünü savunma ve yardımlaşma	Güvenli aydınlatma	Güneş enerjisi
		Alternatif enerji kaynakları üretimi

➤ Atıklar

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE KONFERANSI 1979	Madde (1): Bir kimsenin onurlu bir yaşam sürmesine imkân tanıyan nitelikli bir ortamda, onurlu yaşam koşullarına sahip olma temel hakkı vardır. İnsanlar, mevcut ve gelecek nesillerin yararına çevreyi korumak ve geliştirmek için kutsal bir sorumluluğa sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6.1): 2030 'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, arıtılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (4.8): Daha az kirlenmiş bir Filistin ortamı, bir kültürel miras ve korunan ve daha sürdürülebilir bir şekilde yönetilen doğal bir çevre.

⇒ Atıkların Durumu

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1.	Kanalizasyon şebekesi yoluyla atık suların bertarafı ⁽⁴⁾	%83.5	%38.4	%53.9
2.	Arıtılan atıksu oranı ⁽⁵²⁾	%50		
3.	Atıksuların vadiler ve tarımsal topraklara yönlendirilmesi ile bertarafı (günlük milyon litre) ⁽⁴⁾	18		
4.	Atık suların denize boşaltılması yoluyla bertarafı (günlük milyon litre) ⁽⁵²⁾	110		
5.	Sanayi ve evsel atığın rastgele atılması (günlük tonaj) ⁽⁵²⁾	300	Ortalama	
6.	Pestisitler ve kimyasal gübrelerin yoğun kullanımı ⁽⁵²⁾	Çok yüksek	Ortalama	

■ Katı Atıkların İşlenme Yolları

2014 İsrail saldırılarının etkileri	1.5 milyon ton enkaz, çok sayıda infilak etmemiş patlayıcılar bir yerde toplandı.
-------------------------------------	---

No	Madde ⁽⁵²⁾	Günlük Ton	Oran
1	Sivil kurullar tarafından rastgele bertarafı	300	%16
2	Ferdler tarafından rastgele bertarafı	100	%5
3	Elverişli çöplüklere gömülmesi	1,500	%79

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2016 yılında atıklarla ilgili yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Atık su drenajı	2	Çöp konteynerleri sağlamak	2		

⇒ Atıklarla ilgili müdahale edilmesi gereken en önemli alanlar

Sıvı, katı ve tehlikeli atık yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi	Çöp konternerleri ve çöplükler	Nüfusun zararlı madde ve böceklerle maruz kalmasını azaltma
Katı atıkların geri dönüşümü	Atık su arıtma tesisleri	Haşerelerle biyolojik mücadele
Katı atıklardan metan gazı üretimi	Gazze vadisinin ıslahı	Bilinçlendirme ve çevre eğitimi

Kaynakça

Kaynakça

1. Dünya Bankası. Dünya Bankası Veritabanı. [Alıntı Tarihi: 1 5, 2017.] <http://data.albankaldawli.org>.
2. İçişleri Bakanlığı - Medeni Durum. 2016 Nüfus kaydı. Gazze: 2016.
3. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. 2016 sonlarında Filistinliler. Ramallah, 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>.
4. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin Kitabı, 2016. Ramallah: 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>.
5. Filistin Konut ve Mülteci Hakları Merkezi - Badil. Filistinli Mülteciler ve Yerinden Olmuş Filistinliler Kapsamlı Anket 2013-2015. Bethlehem: 2015. <http://www.badil.org>.
6. Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mülteciler için Yardım ve Meslek Dairesi (UNRWA). İşgal altındaki Filistin Bölgesi Acil Temyiz 2017. New York: 2016. <https://www.unrwa.org>.
7. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı. Dünya İnsani Gelişme Raporu 2016. New York: 2016. <http://hdr.undp.org>.
8. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO). Herkes İçin Eğitim Küresel İzleme Raporu 2015. New York: 2015. <http://unesdoc.unesco.org>.
9. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Endeksler. [Alıntı tarihi: 1 5, 2017.] <http://www.pcbs.gov.ps>.
10. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Özürlülerin Araştırması 2011 Ramallah: 2011. <http://www.pcbs.gov.ps>.
11. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Şekil 2017'de Filistin. Ramallah: 2017. <http://www.pcbs.gov.ps>.
12. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim. 2017/2016 akademik yıl için Gazze Şeridi Valiliğindeki Eğitim İstatistikleri Yıllığı. Gazze: 2016. <https://www.unrwa.org>
13. Dünya Sağlık Örgütü. Dünya Sağlık Raporu 2010. New York: 2010. <http://www.who.int>.
14. Filistin Sağlık Bakanlığı. Yıllık Sağlık Raporu Filistin 2015. Ramallah: 2016. <http://moh.ps>.
15. Filistin Sağlık Bakanlığı. 2015 İşgücü Yıllık Raporu. Gazze: 2016. <http://www.moh.gov.ps>
16. Filistin Sağlık Bakanlığı. Uzmanlaşmış Muamele Raporu Gazze Şeridi 2015. Gazze: 2016. <http://www.moh.gov.ps>.
17. Filistin Sağlık Bakanlığı. Gazze Şeridinin Sağlık Durumu, 2015-2016. Gazze:.
18. Filistin Sağlık Bakanlığı. Kronik Hastalıklar Yıllık Raporu 2014. Gazze: 2015. <http://www.moh.gov.ps>.
19. Filistin Sağlık Bakanlığı. Enfeksiyöz Hastalıkların Yıllık Raporu, 2015. Gazze: 2016. <http://www.moh.gov.ps>.
20. Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Gözlemevi. Gazze'de yüz bin saatlik izolasyon - Ocak 2017. Gazze: 2017, <http://euromedmonitor.org>.
21. Mısır Arap Gazetesi. İsrail'in Gazze Savaşı Tarihi. Kahire: 2015. <http://www.masralarabia.com>.
22. Filistin Ulusal Bilgi Merkezi - Wafa. Şehit sayısı. 2016. [Teklif verme tarihi: 1 5, 2017.] <http://info.wafa.ps>.
23. Tutukevleri İşleri ve Kurtarıcılar Komitesi. İsrail hapsedhanelerinde tutsak sayısı. Ramallah, 2016. <http://cda.gov.ps>.
24. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Dünya Engelliler Günü vesilesiyle basın açıklaması. Web sitesi. 2014. [Alıntı tarihi: 1 5, 2017.] <http://www.pcbs.gov.ps>.
25. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. İşgücü Anket Kitabı 2016. Ramallah: 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>.
26. Planlama ve İdari Gelişim Bakanlığı. Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devlet yapısı ve egemenliğin uygulanması. Ramallah: 2014. <http://www.palestineconomy.ps>.
27. Sosyal İşler Bakanlığı. 2016 yılı için Gazze Şeridindeki sosyal durum. Gazze:.

28. Sosyal İşler Bakanlığı. Sosyal İşler Bakanlığı gözünde yetim. Gazze: 2016. <http://www.mosa.gov.ps>.
29. Gallup Örgütü. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki yoksulluk. Washington: 2013. <http://www.gallup.com>.
30. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistinli ailelerin sosyal ve ekonomik koşullarının incelenmesi. Ramallah, 2012. <http://www.pcbs.gov.ps>
31. Milli Ekonomi Bakanlığı. Gazze Şeridindeki insani ve ekonomik kriz. Gazze:.
32. Sosyal İşler Bakanlığı. Sosyal İşler Bakanlığı gözünde zayıf. Gazze: 2016. <http://www.mosa.gov.ps>.
33. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı. Gazze Şeridindeki Konut Durum Raporu, 2016. Gazze:.
34. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin Topraklarında Konut Projeksiyonları. Ramallah, 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>.
35. Ghazy Destek Derneği. Konut için uygun olmayan yoksul konutlara ilişkin bir anket. İstanbul: 2017 www.gazzedestek.org.
36. Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA). İnsani Yardım Planı 2017. Kudüs: 2017. <https://www.ochaopt.org>.
37. İslam Hristiyan Kudüs ve Kutsal Siteleri Destekleme Derneği. Filistin'deki Hristiyanların yüzdesi. Şimdi Filistin: 2015. [Alıntı tarihi: 15, 2015.] <http://paltimes.net>.
38. Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı. 2016 Gazze Şeridi İçin Diyanet İşleri Raporu Gazze:.
39. Dar-ı Kerim ve Sünnet. Bakım istatistikleri ve hukuk fakültesi mezunları. Gazze: 2016. [Http://daralquran.ps](http://daralquran.ps).
40. İçişleri Bakanlığı ve Milli Güvenlik. Geçiş hareketini izleme. Gazze: 2016. <http://www.moi.gov.ps>.
41. Milli Ekonomi Bakanlığı. Gazze Şeridi Ticaret Malı Ticaret ve Hareket Raporu. Gazze:.
42. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Filistin Ekonomik Performans Kitabı 2015. Ramallah: 2015. <http://www.pcbs.gov.ps>.
43. Milli Ekonomi Bakanlığı. Gazze Şeridinin Ekonomik Faaliyetleri, 2016 Gazze:.
44. Milli Ekonomi Bakanlığı. Gazze Şeridi 2016 raporu. Gazze:.
45. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. Hayvancılık Anketi 2013. Ramallah: 2014. <http://www.pcbs.gov.ps>.
46. İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA). İnsani Monitör 2010 Raporu. Kudüs: 2010. <https://www.ochaopt.org>.
47. Uygulamalı Araştırma Enstitüsü - Kudüs (ARIJ). Çadırın altında elli yıl. Ramallah: <https://www.arij.org>
48. Tarım Bakanlığı. 2016 yılı için Gazze Şeridi'ndeki tarımın gerçeğinin raporu. Gazze:.
49. Filistin Merkez İstatistik Bürosu. BİT 2014 Hane Halkı Anketi. Ramallah: 2015. <http://www.pcbs.gov.ps>.
50. Su Yetkilisi. Gazze Şeridi'ndeki suyun gerçekliği 2016. Gazze:.
51. Enerji ve Tabii Kaynaklar Kurumu. Gazze Şeridi'ndeki enerji gerçeği üzerine rapor, 2016. Gazze:
52. Çevre Kalite Otoritesi. Gazze Şeridinin Çevresel Durumu, 2016 Gazze:

Yasal Referanslar

- Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserli İnsan Hakları Ofisi. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme. İnsan Hakları Enstrümanları 1966. Tırnak: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. 1948 Web sitesi. [Alıntı tarihi: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>

—

- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi. Kırsal Alanlarda Çiftçilerin ve Diğer Çalışanların Hakları Bildirgesi. Web sitesi. [Alıntı tarihi: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>
- UNESCO. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. 1992 Avrupa Konvansiyonu için Su ve Sağlık Protokolü. 1992. [Teklif verme tarihi: 15, 2017.] <http://www.echr.coe.int>
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı. 1979'da Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı. 197. Web sitesi. [Teklif verme tarihi: 15, 2017.] [Http://www.un.org](http://www.un.org).

Sürdürülebilir hedeflere ve ulusal hedeflere yapılan atıflar

- Planlama ve Filistin İdari Gelişim Bakanlığı. Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devlet yapısı ve egemenliğin uygulanması. Ramallah: 2014. <http://www.palestineconomy.ps>.
- Birleşmiş Milletler. Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030. Web sitesi. 2015 [Teklif verme tarihi: 15, 2017.] <http://www.un.org/sustainabledevelopment>

Referanslar Gerekli Müdahaleler

- Birleşmiş Milletler Filistin Mülteciler İçin Yardım ve Meslek Dairesi, İşgal Altındaki Filistin Toprakları Acil Temyiz 2017. Amman: 2016. <https://www.unrwa.org>
- İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Birleşmiş Milletler Ekibi. 2020'de Gazze Yaşamak için bir yer olur mu? [Http://www.unsco.org](http://www.unsco.org)
- Planlama ve Filistin İdari Gelişim Bakanlığı. Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devlet yapısı ve egemenliğin uygulanması. Ramallah: 2014. <http://www.palestineconomy.ps>.
- Gazze Destek Derneği. Gazze Şeridi 2017 için insani müdahale planı. İstanbul: 2017. <http://www.gazzedestek.org>
- Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA). İnsani Yardım Planı 2017. Kudüs: 2017. <https://www.ochaopt.org>.
- Birleşmiş Milletler. Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030. Web sitesi. 2015 [Teklif verme tarihi: 15, 2017.] <http://www.un.org/sustainabledevelopment>
- İlgili bakanlıkların raporlarında belirtilen sektörel ihtiyaçlar, yukarıdaki referanslarda belirtilmiştir.

Bilgilerin ait olduğu tarihlerin sembolleri

2015 2014 2013 2012 2010-2011 *

G.D.D

GAZZE DESTEK DERNEĞİ

GAZZE DESTEK DERNEĞİ